

Mooiste roep die steltloper kan laten horen

► Wulp meest storingsgevoelige soort onder weidevogels

HOOGVEEN - Hij jodelt tijdens de baltsvlucht. Natuurbeschermmer van het eerste uur Jac. P. Thijsse (1865-1945) legt in zijn boek *Het Vogeljaar* (derde druk, 1923) het jodelen van de wulp vast in een notenbalk.

Hero Moorlag

Thijsse schrijft: 'Natuurlijk hoort ge die wulpenmuziek het mooist en het meest in den broedtijd.' Liggend in de duinen luistert hij naar het indrukwekkende geluid en ziet de vogel in baltsvlucht. In één adem noemt Thijsse kempgaan, tureluur en grutto. Wat een tijd is dat geweest voor een vogelaar! Maar Thijsse schrijft ook, dat er op de wulp wordt gejaagd 'aangezien ze lekker om te eten zijn'.

Hij noemt de vier groene eieren met donkere vlekken 'zeer lekker'. Koddebeiers controleren de duinen op stroopers. Thijsse verstopt zich onder een overhangende den, bang om door een naderende koddebeier te worden betrappt in een niet toegankelijk deel van de duinen. Het Vogeljaar lezende waan je jezelf in een totaal andere tijd. Kleinschalige landbouw, geen bestrijdingsmiddelen, geen zware machines en een optimaal rijk natuurleven.

Nu maar even met beide benen op de grond, want het is 2019. De problemen voor insecten en vogels, in het bijzonder weidevogels, zijn bekend: intensivering van de

landbouw, overvloedig gebruik van bestrijdingsmiddelen, ontwatering en daardoor voedselgebrek en gebrek aan geschikte broedbiotopen. Sovon Vogelonderzoek Nederland schrijft in de Nieuwsbrief van december 2018 over de wulp: 'Duin-, hoogveen- en heidegebieden liepen leeg. Op hoereland en op kwelders is de tendens zeer negatief.' In het veenweidegebied tussen Hoogeveen en Alteveer zijn ze er nog, wulpen en een enkele grutto. In de tachtigerjaren liep ik met de kinderen over een doodlopend weggetje door weilanden ten zuiden van Kattouwsluis.

We hoorden en zagen patrijzen, wulpen, grutto's, Kievieten en in het voorjaar zag je de doortrek van tapuinen. Hier ligt nu de wijk Erflanden. Boven de weilanden van de Vledders, langs het Oude Diep te westen van Hoogeveen, zie je nog wel eens een wulp. Stevast vond ik ieder jaar één of twee nesten in de Boerenveense Plassen. Predatie van zwarte kraaien en vossen was daar echter hoog. De wulp verdween, maar probeert ieder jaar nog tot broeden te komen op de akkers ten westen van het natuurterrein. Het gaat om één paartje dat het na het ploegen voor gezien houdt.

Wulp bij Alteveer kijkt schuin onthoog naar overtrekkende roofvogel.

Hero Moorlag ©

Sinds de tachtigerjaren is het aantal wulpen in ons land gehalveerd. Dat geldt voor grote delen van Europa. Is de grutto bij ons nationale vogel, in Engeland is dat de wulp. In Groot-Brittannië broedde een derde van de Europese wulpen, maar ook daar gaat het slecht met de vogel met de mooiste roep die een steltloper kan laten horen. Eind 2018 riep Sovon het jaar 2019 uit tot het Jaar van de Wulp. Want wat weten we eigenlijk over deze weidevogel. We kennen zijn roep en baltsvlucht, maar waardoor wordt hij verstoord. Sovon hoopt meer en nauwkeuriger gegevens te verzamelen over broedsucces, verstoring en aantallen op slaapplekken. Met name verstoringen moeten beter in beeld komen en

worden vastgelegd. Binnen de lopende projecten van Sovon wordt vogelaars gevraagd te letten op wulpen. Het gaat om het project monitoring broedvogels en de maandelijkse wintertellingen van ganzen en zwanen die eind april eindigen.

We hebben de afgelopen maanden gelet op wulpen die zich ophielden in de buurt van groepen ganzen en zwanen op stoppervelden en weilanden. Hoewel de schutkleur op een akker frapant is, herken je de vogel snel aan zijn lange naar beneden gerichte snafel. De eerste jodelende wulp hoorde ik vorige week. Daar word je blij van. Eind 2019 komt Sovon met maatregelen ter bescherming van deze forse weidevogel.

Kraanvogel is een nieuwe icoon voor Drentse natuur

Sinds 2001 broeden er kraanvogels in onze natuurrijke provincie Drenthe. Na een afwezigheid van zo'n 250 jaar was het in het voorjaar van 2001 een grote verrassing dat deze bijzondere vogel zich weer settelde binnen onze provinciegrenzen. Voor het Fochteloërveen was het na grootschalig natuurherstel in de negentiger jaren van de vorige eeuw een kroon op het werk.

Kraanvogels spreken als vogelsoort voor menigeen zeer tot de verbeelding. Ze worden ook wel de vogel van het geluk genoemd. Als je eenmaal de trompetterende roep hebt mogen meebelevén, vergeet je nooit het indringende geluid van de kraanvogel. En als je ze van dichtbij ziet, maken ze als grote vogel een indruk die ook in het geheugen blijft hangen. Een vlucht van een groep kraanvogels tegen het avondrood maakt je dag echt onvergetelijk.

Spanje

Vorige eeuw zijn het aantal kraanvogels in Scandinavië sterk in aantal toegenomen. Daardoor

Kraanvogel langs de weg tussen Lhee en Kralo.

Albert Kerssies ©

zijn er nu in oktober en november grote aantallen op trek. Via Duitsland en Frankrijk vliegen de meeste naar Spanje. Ze overwinteren in grote getale in ondermeer de regio Estremadura, waar de eikels van de kurkeik belangrijk wintervoedsel vormen. Vanaf half februari komt de voorjaartrek naar het hoge noorden weer op gang. Dat ge-

beurt in kortere tijd dan in het na-jaar. Ook zijn de groepen vaak wat kleiner. Voor liefhebbers is het interessant om de trek nabij het Duitse dorpje Diepholz te ervaren. De afstand is vanuit Drenthe goed in een dag heen en weer te bereizen. Zelf volg ik daar sinds 2008 de kraanvogel trek jaarlijks en elke keer ben ik weer onder de indruk

van dit bijzondere schouwspel.

De kraanvogel is sinds 2001 als broedvogel terug in ons land. De eerste jaren ging het om kleine aantallen, hooguit twee broedgevallen, in het Fochteloërveen. In 2008 werd de eerste broedpoging in het Dwingelderveld ondernomen, maar die mislukte. Vanaf 2012 zijn er nu jaarlijks succesvolle broedgevallen in het Dwingelderveld. Dit jaar lijkt het erop dat er sprake zal zijn van vier broedparen. De kraanvogel verspreidt zich de laatste jaren meer en meer over Nederland. In het Overijsselse Engbertsdijkvenen, in het Gelderse Korenbjergerven en in de Maria Peel in Brabant zijn in 2018 kraanvogels broedend waargenomen. Er zijn inmiddels meer gebieden in onze provincie waar kraanvogels broeden, zoals het Doldersummerveld en de Holmers tegen boswachterij Hooghallen. De kraanvogel is in deze eeuw een nieuwkomer in Drenthe en is nu al uitgegroeid tot een icoon van de Drentse natuur.

Albert Kerssies